

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň Mgr. Andrey Veselé a Mgr. Jany Jurečkové ve věci

žalobce **Mgr. J. H., nar. X**
bytem X,

proti

žalované **Česká advokátní komora, IČ 66000777**
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2024, č. j. 10.01-000240/24-0003,

takto:

- I. Rozhodnutí České advokátní komory ze dne 21. 6. 2024, č. j. 10.01-000240/24-003 se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

II. Žádný z účastníků na právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žádostí ze dne 8. 4. 2024 doručenou žalované dne 5. 5. 2024 požádal žalobce o určení advokáta dle § 18c z. č. 85/1996 Sb. zákona o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) k bezplatnému zastoupení v řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 3. 2024, č. j. 8 Ads 17/2023-55. Tímto usnesením NSS odmítl kasační stížnost žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2022, č. j. 42 Ad 9/2022 – 56 jako nepřijatelnou v souladu s ustanovením § 104a odst. 1 s. ř. s.
2. Žalobce nyní brojí proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2024, č. j. 10.01-000240/24-0003 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná rozhodla, že žalobci se advokát k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii neurčuje, neboť žalovaná shledala, že žalobce bude s ústavní stížností zjevně neúspěšný. Dle žalované se jedná o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
3. Žalobce podal dne 4. 9. 2024 proti uvedenému rozhodnutí žalobu a domáhá se jeho zrušení.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalované

4. Žalobce rozdělil žalobu do dvou částí.
5. První část věnoval přehledu (dle jeho názoru) nezákonných rozhodnutí předcházejících žádosti o určení advokáta. Žalobce namítal nezákonnost rozhodnutí Úřadu práce a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR o nepřiznání příspěvku na bydlení, neboť dne 24. 1. 2022 požádal Úřad práce v Děčíně o příspěvek na bydlení od 1. 10. 2022. Svou žádost doplnil o přílohu-nájemní smlouvu k bytu č. X na adrese X. Úřad práce v Děčíně jeho žádosti však nevyhověl. Následně bylo rozhodnutí Úřadu práce v Děčíně potvrzeno rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, č. j. MPSV-2022-72745-916. Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí správní žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, žaloba byla zamítnuta rozhodnutím č. j. 42 Ad 9/2022-56 a následná kasační stížnost byla odmítnuta pro nepřijatelnost pod č. j. 8 Ads 17/2023-55.
6. Žalobce nesouhlasil s tím, že mu nebyl přiznán příspěvek na bydlení z toho důvodu, že prostor, který obývá, nesplňuje definiční znaky bytu dle § 24 odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře. Nárok na příspěvek na bydlení má pouze vlastník či nájemce bytu. Žalobce podrobně vysvětlil, v čem spatřuje nezákonnost a absurdnost správních rozhodnutí o nepřiznání příspěvku na bydlení. Žalobce se dále zabýval nezákonností rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem a nezákonností navazujícího usnesení NSS. Nezákonnost spatřoval v zamítnutí provedení všech důkazů navrhaných žalobcem. Nezákonnost usnesení NSS je pak odvozena dle žalobce z nezákonného rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

7. Druhou část žaloby věnoval žalobce nezákonnosti napadeného rozhodnutí. Žalobce nesouhlasil se závěrem žalované, že ústavní stížnost by byla zjevně neúspěšná. Odůvodnění žalované je nepodložené, absurdní a založené na tom, že na různých stupních správních a soudních řízení bylo rozhodnuto v neprospěch žalobce. Dle výkladu institutu „zjevné bezúspěšnosti“ s podporou nálezů ÚS aby bylo možné odmítnout žalobu pro zjevnou bezúspěšnost, musí se jednat o takové skutečnosti, které jsou zjevné bez potřeby provedení jakéhokoliv dokazování. To však žalovaná neprokázala. Dle žalobce žalovaná opakováním obsahu odůvodnění předchozích soudních rozhodnutí pouze zamlčovala porušení práva na spravedlivé řízení a spravedlivé rozhodnutí.
8. Žalobce je přesvědčen, že důvodnost podání ústavní stížnosti doložil už doručením kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, tak doručením usnesení NSS o zamítnutí jím podané kasační stížnosti. Z obsahového porovnání je důvodnost podání ústavní stížnosti zřejmá a nezpochybnitelná.
9. Žalobce následně odkazoval na usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1599/22 ze dne 12. 7. 2022, na něhož se žalovaná odvolávala jako na analogické se skutkovým stavem popsaným žalobcem, přestože dané usnesení dává za pravdu žalobci, nikoliv žalované.
10. Dle tohoto usnesení správní orgány měly k dispozici při rozhodování o příspěvku na bydlení tzv. passport stavby, což představuje náhradní dokumentaci za situace, kdy se nedochová stavební dokumentace a nahrazuje tak povinné kolaudační rozhodnutí o stavbě. Ústavní soud konstatoval, že passport stavby použít nelze, pokud existuje silnější důkaz, jako je např. zápis v katastru nemovitostí. Žalobce namítá, že předložil výpis z katastru nemovitostí, kde je stavba, ve které se nachází byt č. X, zapsána jako bytový dům. Žalobce proto nesouhlasil, že by požadovaná ústavní stížnost do usnesení Nejvyššího správního soudu byla zjevně neúspěšná. Lze tak dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je nezákonné.
11. Žalovaná ve vyjádření uvedla, že předmět řízení je skutkově jednoduchý a zrekapitulovala řízení. Žalovaná odkázala na § 18c odst. 5 zákona o advokacii, neboť žalobce úplný text tohoto ustanovení zřejmě přehlédl. V něm stojí, že komora nevyhoví žádosti, jde-li o zneužití práva nebo o zjevně bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva.
12. Pokud žalobce zastává názor, že každý má právo na určení advokáta, je tento názor nesprávný. Komora u každé žádosti musí zkoumat, zda jsou splněné podmínky pro určení advokáta k bezplatné právní pomoci dle § 18c zákona o advokacii. Komora nejprve zkoumá splnění podmínek dle § 18 zákona o advokacii. Konkrétně musí také provést správní uvážení, že žádost splňuje všechny podmínky v § 18c zákona o advokacii. Pokud by žádost nesplňovala i jedinou podmínku, může komora rozhodnout o neurčení advokáta. V dané věci komora dospěla k závěru, že žádost nesplňuje podmínku v § 18c odst. 5 věta třetí zákona o advokacii, žádosti proto nevyhověla.
13. Žalovaná v napadeném rozhodnutí citovala z mnohých rozhodnutí správních soudů i Nejvyššího správního soudu, neboť žalobce předkládá k posouzení správním i soudním orgánům opakovaně jednu a tu samou problematiku (tj. otázku, zda příspěvek na bydlení je vázán na podmínku bydlení v prostoru, který je kolaudován jako byt nebo v prostoru určeném příslušným stavebním úřadem účelově k bydlení).
14. Žalovaná dále v napadeném rozhodnutí odkázala i na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2022, sp. zn. III. ÚS 1599/22, kde došlo k posouzení shodné otázky. Ústavní soud zde došel ke stejnému závěru, k jakému došly různé senáty Nejvyššího správního soudu. Žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

tvrdil, že v uvedeném rozhodnutí Ústavního soudu jde o jiný skutkový stav, tak to však dle žalované není. Shodu ale vidí v tom, že v řízení předcházejících řízení u Ústavního soudu se soudy zabývaly otázkou, zda prostor užívaný žalobcem splňuje definici bytu dle zákona o státní sociální podpoře. Jestli dospěly k tomu, že nesplňuje, pak nemůže být úspěšná žádost žalobce o přiznání příspěvku na bydlení, ale ani správní žaloba. Rozhodnutí správních soudů tak v ústavní přezkumu obstálo. Žalobce na žalované požadoval, aby měla stoprocentní jistotu o neúspěšnosti žalobcem uplatňovaného práva, zákonné vymezení je však nastaveno jako „zjevná neúspěšnost“.

15. Žalovaná také odkazovala na rozsudek zdejšího senátu ze dne 2. 10. 2024, č. j. 8 A 100/2023-65, kde byla podána kasační stížnost a řízení je vedeno pod sp. zn. 4 As 260/2024; řízení k dnešnímu dni nebylo skončeno.
16. Na závěr žalovaná dodala, že minimálně jednou rozhodla o určení advokáta žalobce. Stalo se tak rozhodnutím ze dne 25. 1. 2022. Žalobce chtěl podat ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2022, č. j. 6 Ads 268/2021-40, kterou byla odmítnuta jeho kasační stížnost pro nepřijatelnost. Podstatné je, že i přes určení advokáta nedošlo k zahájení řízení o ústavní stížnosti proti usnesení NSS ze dne 5. 1. 2022, č. j. 6 Ads 268/2021-40.
17. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby.
18. V souladu s § 51 odst. 1 s.ř.s. soud rozhodl ve věci bez nařízení jednání, neboť žalovaná s takovým postupem souhlasila a žalobce se nevyjádřil. V takovém případě měl soud za to, že žalobce udělil souhlas s rozhodnutím bez nařízení jednání.

III.

Posouzení žaloby

19. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 soudního řádu správního), přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Jiné vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, soud neshledal.
20. Zákon o advokacii v ustanovení § 55a odst. 3 stanoví, že proti rozhodnutí žalované podle § 18a až 18c se nelze odvolat. V případě takových rozhodnutí tedy nepřichází v úvahu podmínka vyčerpání řádných opravných prostředků ve smyslu § 68 s. ř. s. a žalobce je tak oprávněn bránit se proti napadenému rozhodnutí přímo žalobou proti rozhodnutí dle § 65 a násl. s. ř. s.
21. Dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii, *žadatel, který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.*
22. Dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii, *komora určí advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Komora určí advokáta k*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.

23. Dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), *každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*
24. Dle čl. 36 odst. 2 Listiny, *kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.*
25. V nyní projednávané věci je předmětem přezkumu Městského soudu v Praze napadené rozhodnutí, kterým žalovaná rozhodla, že se žalobci advokát k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona o advokacii neurčuje z důvodu, že jde o bezdůvodné uplatňování práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
26. K první části žaloby soud konstatuje, že žalobce shrnoval skutkový stav týkající se jeho nároku na příspěvek na bydlení podle z. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, jakož i správní a soudní rozhodnutí týkající se tohoto příspěvku
27. Nejvyšší správní soud již v minulosti dospěl v rozsudku ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Ads 268/2017–28, k závěru, že výplata příspěvku na bydlení je vázána na splnění podmínky v podobě účelového určení užívání obytných místností k trvalému obývání podle stavebního zákona či kolaudace těchto místností jako bytu. Správní orgány a následně i správní soudy přitom v případě žalobce již mnohokrát dospěly k závěru, že prostor, který žalobce obývá, takové podmínce nevyhovuje, a žalobce tedy na výplatu příspěvku na bydlení nárok nemá. Žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla odkaz na řadu těchto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve kterých byl tento závěr ve vztahu k žalobci opakovaně potvrzen.
28. Druhou část žaloby soud posoudil následovně.
29. K výkladu institutu zjevné neúspěšnosti a zjevně bezdůvodného uplatňování práva se blíže vyjadřuje Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021–30, oba pojmy se totiž do značné míry překrývají. „*Podstatou obou institutů je neustanovit zástupce a nehradit jeho náklady z veřejných financí pro zbytečnost a nedůvodnost takového postupu. I kdyby byl zástupce ustanoven, jeho jakákoliv aktivita by nemohla vést k úspěchu ve věci. I přestože je tak slovní vyjádření obou ustanovení jiné, jejich význam je v zásadě shodný, pouze pojem použitý v zákoně o advokacii lze považovat za o něco málo širší.*“
30. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť jeho žádost o ustanovení advokáta byla zamítnuta s odůvodněním, že jeho zamýšlená ústavní stížnost by byla zjevně neúspěšná s odkazem na neúspěšnost v předchozích řízeních. Došlo tak k porušení práva žalobce na spravedlivé řízení.
31. *Zjevná neúspěšnost návrhu ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. by měla být zjistitelná bez pochyb, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo nutné provést dokazování* (rozsudek NSS ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005–105, č. 909/2016 Sb. NSS).
32. Vzhledem k tomu, že zjevná neúspěšnost by měla být zjistitelná bez pochyb, nemůže soud souhlasit se závěrem žalované. Skutečnost, že žalobce nebyl v předchozích případech úspěšný, neznamená, že žalobce bude i s nynější stížností neúspěšný.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

33. V souladu s § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, fyzická osoba musí být v řízení před Ústavním soudem zastoupena advokátem. Žalobce, který je nemajetný, tak neměl jinou možnost než požádat žalovanou o ustanovení advokáta, neboť v řízení před Ústavním soudem nelze ustanovit advokáta za využití § 63 zákona o Ústavním soudu a podpůrně použít § 30 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1998, sp. zn. III. ÚS 296/97, U 20/10 SbNU 409). Dochází tak k realizování jeho základního práva na právní pomoc zaručení čl. 37 odst. 2 Listiny.
34. V totožné věci žalobce bylo rozhodnuto již Nejvyšším správním soudem ze dne 9. 1. 2025, č. j. 4 As 168/2024-44, kde NSS došel k závěru, že v případě žalobce se jedná o přístup stěžovatele k Ústavnímu soudu. V případě tvrzeného zásahu do ústavně zaručených práv a svobod je ochrana ve smyslu čl. 36 odst. 1, 2 Listiny svěřena také Ústavnímu soudu. Úvaha, zda ve věci jde o „zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva“ ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii, nemůže nahradit věcné posouzení Ústavního soudu. Dle tohoto rozhodnutí by šlo nevyhovět žádosti o určení advokáta jen při zjevné neexistenci procesních předpokladů řízení o ústavní stížnosti (např. při její zjevné opožděnosti nebo nepřijatelnosti) nebo jde-li z hlediska rozhodných skutkových okolností o věc v judikatuře Ústavního soudu již řešenou a vyslovený právní názor Ústavního soudu vylučuje, že by ústavní stížnost mohla být shledána důvodnou. V případě pochybností by se mělo rozhodnout ve prospěch určení advokáta.
35. Podle právního názoru Nejvyššího správního soudu vysloveného v rozsudku ze dne 21. 6. 2024, č. j. 8 As 13/2024-32 „[s]kutečnost, že určitý nárok stěžovatele v hlavním sporu (zde na dávku státní sociální podpory) byl opakovaně předmětem řízení o kasační stížnosti a stěžovateli nebylo ze strany Nejvyššího správního soudu vyhověno, ještě nemůže vést k tomu, že je zcela evidentní, že stěžovateli neměl být určen advokát, protože se svým návrhem nemůže být úspěšný ani u Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti. [...] správní soudy rovněž mají povinnost posoudit, zda nebyla porušena základní práva stěžovatele, včetně jeho práva na spravedlivý proces (mají povinnost poskytovat ochranu základním právům stěžovatele), avšak mohou mít na některé právní otázky jiný právní názor než Ústavní soud. Z existence judikatury Nejvyššího správního soudu tedy nelze bez dalšího dovozovat nespornost toho, že věc bude nepochybně Ústavním soudem odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost. To pak nelze automaticky dovozovat ani z jednoho usnesení Ústavního soudu ve věci jiného stěžovatele, které se zabývá aplikací § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře. Na první pohled totiž není zřejmé, zda toto usnesení pokrývá všechny právní a skutkové otázky formulované stěžovatelem v hlavním sporu. Stěžovatel například namítá, že způsob posuzování jeho nároku na dávku státní sociální podpory vedl k hrubému porušení jeho práva na spravedlivý proces. Za této situace proto městský soud nemohl s vysokou pravděpodobností předjímat, jak ve věci stěžovatele případně rozhodne Ústavní soud, a tudíž [...] ani konstatovat, že [...] stěžovatel nemůže být v řízení o ústavní stížnosti za žádných okolností úspěšný“ (bod 16 cit. rozsudku).
36. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku dále konstatoval, že stěžovatel „argumentuje porušením základních práv a svobod, přičemž prozatím neexistuje ustálená judikatura Ústavního soudu k jím řešeným otázkám. Za této situace posouzení možného omezení práva nemajetných osob na přístup k Ústavnímu soudu je otázkou komplikovanějšího výkladu, a nelze na něj vztáhnout koncepci zjevné neúspěšnosti.“
37. Soud tak uzavírá, že ve věci žalobce se nejedná o věc, která by nesplňovala procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti, ani nejde o věc v judikatuře Ústavního soudu řešenou. Nebyly tak splněny předpoklady pro zamítnutí žádosti žalobce o určení advokáta pro zjevně

bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva ve smyslu § 18c odst. 5 věta třetí zákona o advokacii. Tím, že žalovaná zamítla žalobcovu žádost, odepřela žalobci přístup k soudu dle č. 36 odst. 1,2 Listiny.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

38. Vzhledem k tomu, že se soud plně ztotožňuje se závěry vyslovenými v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 1. 2025, č. j. 4 As 168/2024-44, rozhodl v souladu s § 78 odst. 1 s.ř.s. tak, že rozhodnutí České advokátní komory ze dne 21. 6. 2024, č. j. 10.01-000240/24-003 zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Žalovaná je v dalším řízení vázána vysloveným právním názorem soudu, jakož i závěry, které vyplývají ze shora citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.
39. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl v řízení plně úspěšný, avšak vzhledem k jeho osvobození od placení nákladů řízení mu právo na jejich náhradu nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 16. duben 2025

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.